

Слободан Јарчевић

**ПРЕЦИ РУМУНА И МОЛДАВАЦА
СУ СРБИ /СЛОВЕНИ/**

[| СРЕДЊЕВЕКОВНА РОМАНИЗАЦИЈА СРБА
/СЛОВЕНА/ У КАРПАТИМА |](#)

[| ЈЕЗИК ДАЧАНА |](#)

[| ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ О ДАЧАНИМА |](#)

[| ЈУРИСДИКЦИЈА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ - ДО 1864. и 1919. |](#)

Многи извори о Србима (Словенима), како антички тако и каснији, занемаривани су од стране званичних историчара – нису исцрпније изучавани. Зато се нападно у званичној историографији Европе истицало, да су Словени неписмени и непокрштени до 9. столећа. То је намерно чињено у западноевропским државама. Чудно је да су то прихватили, као темељну научну истину, словенски интелектуалци. Посебно је несхватљиво, да су тако поступали и Руси, мада им је држава, у 18. и 19. столећу, била светска сила. Могли су (без страха од Запада) уклонити наметнуте фалсификате. Српски интелектуалци су, међу њима: Милош С. Милојевић и Сима Лукин Лазић, у другој половини 19. столећа, писали против званичне историје, али су њихова дела уклоњена и више се нису појављивала – објављена су тек крајем 20. столећа. Аустроугарска је, због оспоравања немачког тумачења словенске историје (у књигама Симе Лукина Лазића и др

Милоша С. Милојевића) запретила Србији санкцијама и ускраћивањем кредита, а претила је и оружјем, па се Србија повиновала и преузела у образовни систем историју Словена - какву су диктирали из Беча и Берлина.

Школски и универзитетски уџбеници садрже, и данас, одреднице из фалсификоване историје Словена. То се оспорава на научним скуповима, али средства јавног информисања, у већини европских држава, избегавају да то објављују. Ево неколико радова с тих скупова.

Међу њима је највише пажње изазвао реферат италијанског историчара, Ђанкарла Томацоли Тицијана и коаутора, бугарског лингвисте - П. П. Серафимова. Они су, на Међународном конгресу: „Доћириловска словенска писменост и дохришћанска словенска култура“, Санкт Петербург (12-14. мај 2008), навели - да су фалсификати о Србима (Словенима) и Грцима досегли време трећег миленијума пре Нове ере. Навели су, да Минојска култура на Криту није грчка – него је словенска. Наравно, и Тицијано робује давном упутству из Ватикана, да се српско име (где се год појављује у историјским изворима) замени словенским, али то не умањује значај његовог дела. Он и Серафимов су, уз друге лингвисте у Европи, помоћу словенских језика, прочитали линеарно А и Б писмо, па су све записе с Крита растумачили. Закључили су да су Словени у палеолиту присутни у свим деловима Европе. Тумаче, да су се стари топоними у Југоисточној Европи сматрали несловенским, а истина је, да се могу читати само помоћу словенских језика. По Тицијану и Серафимову, Словени су: и Илири, и Трачани, и Скити... и да су се населили на Криту у трећем миленијуму пре Нове ере. Тамо су створили Минојску државу и у њој су били већинско становништво. Писменост је била већ уобичајена на Криту и она се везује за писмо из Винче и писмо из Лепенског вира – оба су налазишта ових писама у Србији. Тицијано одбија сваку могућност, да је на Криту била грчка култура, јер историјски извори упућују на чињеницу, да су се Грци доселили на Балкан тек у 7. или 8. столећу пре Нове ере. Значи, да су Грци само наследили словенску писменост и словенско државно устројство с Крита. На основу овог рада, јасно је, да је и чувени Тројански рат био пре доласка Грка на Балкан и да је, највероватније, то рат међу српским (словенским) државама. Не може се тврдити, да су у њему учествовали припадници савремених европских нација (Енглези, Немци, Французи, Шпанци, Италијани...), јер су ови народи национално стасавали у столећима после Римске Империје, кад им се формирао и језик – на бази латинског (Лењинградски државни универзитет „А.С. Пушкин“, Први међународни конгрес: „Доћириловска словенска писменост и дохришћанска словенска култура“, I књига, Санкт-Петербург, 2008, стр. 337-346).

Истоветне закључке о старој словенској писмености, износи и руски филолог Геннадј С. Грињевич. Тврди, да су Словени насељавали леву и десну обалу средњег и доњег Дунава и да су „омогућили зору Цивилизације“. Каже, да је словенско слоговно писмо најстарије на свету и да потиче из Винче у Србији – из времена 5.000 година пре

Христа. Иако је радио независно од Тицијана и Серафимова, закључио је о Минојској култури оно што и они. Грињевич налази словенско писмо и словенски језик на Криту (од 20. до 12. столећа пре Христа) и у Етрурији (Италији) од 8. до 2. столећа пре Христа. Закључује, да су руне (нађене у многим крајевима Европе) словенско писмо и да се читају (само) помоћу словенских језика. Текстови на рунама потичу од 4. до 10. столећа после Христа и њих је прочитао Генадиј С. Грињевич, што је детаљно објаснио у књизи:

„Прасловенска писменост и резултати декодирања“. Штета је што садржај ове књиге не налази места у школским и универзитетским књигама. А у њој, између осталог, пише да је словенско писмо најстарије на свету и да је нађено у Европи, Азији и на западним обалама Америке! Грињевич сугерише, да су и други народи, широм света, користили словенско писмо. Пребацује руском цару Петру Великом, што је, одушевљен (из неког непознатог разлога) ученим људима у Западној Европи, многе позвао у Русију. Ти странци су, тврди Грињевич, створили у Русији својеврсну „историјску пирамиду“, у којој су, поред осталог, уклонили представу о рунама - као словенском писму. „Научно“ су тумачили да су руне писмо непознатог народа и изумрлог језика, а онда су се „досетили“, да су то само мистични симболи – створени ради окултних обреда. Тако је немачка Национал-социјалистичка партија Адолфа Хитлера веровала у ове закључке „учених Западнака“, па је преузела један симбол из руна, кукасти крст, којег су чланови партије претворили у симбол Немачке, верујући да он држави дарује мистичну моћ. Наравно, „учени“ Немци у Русији су тумачили и то, да су руне писмо старогрчког језика, нарочито текстови из Сибира и Монголије! Свакако, они то нису успели прочитати помоћу старо-грчког, али је то тумачење опстајало у лингвистици и историји. У време царице Катарине Друге, немачки научници су прецизирали, да су руне у Сибиру и Монголији припадале „непознатом источном народу“. Одмакли су се од грчког језика, јер је било логично, да се старогрчки може читати. Царица Катарина је наслутила истину и с правом је тврдила, да је, на непознат начин, изгубљена веза између савремене и античке словенске писмености, наговештавајући обавезу учених, да узроке томе треба да открију. Грињевич је скренуо пажњу да Западноевропљани зазиру од трагова словенске писмености у искоњу, па никада, за хиљаду година, нису покушали читање руна помоћу словенских језика. Чинили су то помоћу латинског, грчког, хебрејског, али су, што је природно, били неуспешни (Генадиј С. Грињевич: „Прасловенска писменост. Резултати декодирања“, Москва, „Летопис“, 1999).

Грињевича следи и руски академик Олег Николајевич Трубачов. У свом делу: „Етногенеза и култура старих Словена – лингвистичка истраживања“, наводи да су Балкан и Подунавље прапостојбина свих данашњих Словена. Супротно званичној историографији, Трубачов тврди да су, с Балкана и из Подунавља, Словени (незнано у којем давном времену) населили западне, источне и северне крајеве Европе и да је српски језик основа свим словенским језицима (Слободан

Јарчевић: „Историјске скривалице“ I књига, Београд, Издавач „Мирослав“, 2002, стр. 48-50).

СРЕДЊЕВЕКОВНА РОМАНИЗАЦИЈА СРБА (СЛОВЕНА) У КАРПАТИМА

Ако проверавамо тврдњу Трубачова о матици свих Словена у Подунављу, сусрећемо се са, наизглед, несавладивом препреком, јер од леве обале доњег тока Дунава, па до северних карпатских планина се простиру две романске нације – Румуни и Молдавци. Тешко је поверовати, да је њихова данашња земља била део прапостојбине Словена, кад ту, данас, не живи ниједан словенски народ. Поред тога, нема историјских трагова о некаквом ранијем прогону Срба (Словена), па досељавању новог становништва с романских територија – рецимо, из Италије, Француске, или Шпаније. Откуд романски народ на словенској земљи, то нам руски академик Трубачов не објашњава. Но, антички и средњевековни извори, недвосмислено упућују на закључак, да су преци данашњих Румуна и Молдаваца били Срби (Словени). Те изворе је представио у својој књизи „Карпатски и ликијски Срби“ (“The Carpatian and Lucian Serbs”), на српском и енглеском језику, проф. др Реља Новаковић. Књига је награђена на Међународном салону књига у Новом Саду, у Србији (1997). Додељена јој је награда „Лаза Костић“. Проф. др Новаковић не поставља нове тезе о историји Срба. Не труди се ни да нас увери у истинитост навода о Србима у Турској, Румунији и Италији пре Христа. Користи само историјски потврђене чињенице и додаје географска имена, записана у старим картама. Напросто, износи само прилоге за историју Срба - од другог миленијума пре Христа до 14. столећа Нове ере. Временски распон о историји Срба (Словена) запањује, јер смо научени да су Срби на историјској позорници европске цивилизације тек у шестом и седмом столећу првог миленијума. Професор Реља Новаковић нас, једноставно, ослобађа свих временских ограда и, поузданом анализом, шири видике српског искона. Ређа чињенице. А оне врве и неоспориве су. И неизбрисиве су, јер су многе уклесане у гранитне плоче у Ираку, Малој Азији, Балкану и Етрурији (Северној Италији). Уз ове камене записе непознатих хроничара, остале историјске помене о Србима (Словенима) оставили су нам такви ауторитети антике и средњег века, какви су: Херодот, Страбон, Плиније, Птоломеј, Марцелин, Дион Касије, Апијан из Александрије, Јован Зонара, византијски цар Порфирогенит, тзв. Баварски географ и многи други. Ови извори о српској давнини нису изгубили научну верификацију до наших дана. На њих су се позивали многи слависти новијег времена у западноевропским земљама - посебно у Француској (Сипријан Робер, Ами Буе), Павел Јозеф Шафарик, Јан Колар и Константин Јиричек из Аустроугарске, али и наш савременик Колин Ронфру, професор с Кембриџа. У овој књизи, професор др Реља Новаковић исцрпно наводи и српске изворе о давној српској прошлости и установљава да они садрже оно што су о Србима (Словенима) сведочили римски и грчки историчари и картографи. Примећује, да је права штета што су

их наши историчари запостављали, мада су сачувани у многим православним манастирима. Да су ова сведочанства била правовремено коришћена, онда би радови српских и хрватских историчара били много утемељенији, примећује професор др Реља Новаковић. Међутим, неким од њих одаје признање, јер су, мада су се бавили истраживањем судбине српског народа (као последицом надметања великих сила на Балкану), почетак развојног лука српске (словенске) културе стављали у праисторију. С обзиром на то, да се писац определио за утврђивање групе индоевропских народа којој су припадали и Срби, или којој су били најближи, морао је да изучава и српски језик, и српско писмо, антропологију, етнологију, српско паганство и српско хришћанство. Тако је и уочио српске (словенске) трагове на огромном географском пространству и то у времену које измиче тачном одређењу. Мада је у наслову поменуто само територија данашње Румуније и српска краљевина Ликија (Лика) у Малој Азији, у књизи се обрађују српске насеобине или државе од Велике Британије до Индије. Свакако, присуство Срба (Словена) на два континента изазива сумњу, али само док се не прочитају извори у Карпатским и ликијским Србима.

Много пре проф. др Реље Новаковића, „Баварски географ“ и Павле Шафарик су оставили белешке - да су Срби били многољудан и моћан народ, од којег су постали сви данашњи Словени!

Професор др Новаковић је своје дело подредио чињеницама, прикупљеним кроз миленијуме и с великог подручја, показавши право методолошко мајсторство, јер је истраживања сажео на само 190 страна двојезичног издања (на српском и енглеском).

Новаковићево дело, Карпатски и ликијски Срби - прилози за историју Срба од другог миленијума пре Христа до 14-ог века, одговара на многа питања и објашњава недоумице, али намеће и нове. Ако се осврнемо на карпатске Србе, слободни смо да констатујемо, да будућим историчарима остаје, да прошире ова истраживања, користећи интердисциплинарну методу. Древност Срба на овом подручју је потврдио и Константин Јиричек, који је написао, да је данашња територија Румуније "матична земља" Срба (Словена), иако је своје дело о историји Срба проткао закључком, да су се Срби на Дунав и на Балкан доселили тек у шестом и седмом столећу после Христа.

Мада професор др Новаковић не критикује (чак и не спомиње) закључке савремене историографије о (наводном) доласку Словена на подручје око доњег Дунава у седмом столећу, он ће овоме супротставити византијске изворе, који су више него јасни. По својој навици, професор Новаковић само упућује на документа и историјске догађаје. Описује шта се дешавало у 4. столећу нове ере (360-363). Тад је владао римски цар Јустинијан Други. Хроничар у Цариграду Марцелин назива Карпате Српским планинама. Пре тога (308-324), што је још драгоцене за потврду староседлаштва Срба (Словена) у

Румунији и Молдавији, у време борби међу римским царевима Константином Великим и Ликинијем, спомињу се Срби у Карпатима и на доњем току Дунава – на тој територији су данас Румунија и Молдавија. А Дион Касије у Римској историји бележи, да је Ликиније био Србин и да је затражио помоћ од карпатских Срба! Поред овога, проф. др Новаковић наводи топониме и хидрониме у Румунији, који су чисто српски: Снагов, Северин, Дева, Трговиште, Погана, Брашов, Изворул Рече (Извор Хладни) и многа друга. Неоспорно је да географски називи и имена насеља нису могли да се преузму из језика народа који је само протутњао преко једне територије, како се најчешће тврди, да су то учинили Срби преко Румуније - на путу до Балканског полуострва. Овим подацима о Србима у четвртм столећу у Румунији, треба само придодати чињеницу да су становници Румуније примили хришћанство на српском језику и да су у администрацији у Средњем веку употребљавали српски језик, па отворити питање порекла данашњих становника Румуније и Молдавије. Посебно, зато што је савремени румунски језик прве своје трагове оставио тек у 17. столећу и што још данас садржи велики проценат српских речи.

Да не би станишта Срба у Румунији у четвртм столећу била тумачена могућношћу - да су Срби долазили на Карпате из „прапостојбине“ у Украјини, па се ту задржавали до свог насељавања на Балкан - у 6. и 7. столећу, проф. Новаковић наводи историјска документа о истим таквим (српским) насеобинама у Србији и то, опет, у четвртм столећу. У питању су византијски записи о бискупу Никети у Ремезијани (Белој Паланци, у Србији), који је ширио хришћанство међу „дивљим Србима“.

Проф. др Реља Новаковић утврђује, да су у Румунији Срби поштовали бога Дагона (пола човек пола риба) и да је цар Ликиније био противник хришћанске вере, па да је, због тога, против њега заратио цар Константин Велики. Исто божанство је код народа у Месопотамији. А у Месопотамији (Ирак), антички картографи су убележили географска имена на српском, од којих су се нека задржала: Баба, Пиран, Рисан, Берана, Бихаћ, Бар, Дебар, Лим, Бари, Бојан, Колар, Котур и друга.

Тек из Мале Азије, стижу изненађења. У предгрчкој држави Ликији (Лики), откривени су споменици с натписима на српском (словенском) језику. Тај локалитет су истраживали амерички археолози, па нема бојазни, да је у питању необјективност. Главни град те државе био је Срб. А град с тим именом, имамо данас у Лики, у Републици Српској Крајини. Друга држава на територији данашње Турске, која је, несумњиво, била српска, звала се Лидија, а главни град јој је био Сард (Проф. др Реља Новаковић: „Карпатски и ликијски Срби“ (The Carpathian and Lycian Serbs), Завод за србистику „Сардонија“ у Чикагу и ИПА „Мирослав“ у Београду, 1997).

Проф. др Новаковић је споменуо српске трагове у Италији, Западној Европи, па и на Британским острвима. Књига је изазовна и преко потребна, али се на српске (словенске) трагове, у Малој Азији и у другим крајевима Европе, на овом месту, нећемо освртати. Занима нас античко и средњовековно становништво Румуније и Молдавије - његова етничка припадност, на коју упућује претходни језик у овим покрајинама, коришћен пре него што је, у Румунији и Молдавији, створена варијанта данашњег романског језика. На основу средњовековних језичких података у Молдавији и Румунији, намеће се закључак да су румунска и молдавска нација створене од Срба (Словена). Учињено је то државним инжињерингом Римске Империје, Римокатоличке и Протестанске цркве, Хабсбуршке Монархије (Аустрије), Немачке, Француске... Становништво Румуније и Молдавије је, тако, сврстано у романску групу народа. У тој групи су још: Италијани, Португалци, Шпанци, Валонци и Французи. Данашња наука, ове европске народе, схвата (етнички) сродним. Друге две групе су Германи и Словени.

Значи, сличност језика: Италијана, Шпанаца, Португалаца, Француза, Валонаца, Молдаваца и Румуна, омогућила је закључак о њиховој сродности, па су сврстани у исту групу - романску.

При овом разврставању, етничке одлике тих народа нису узимане у обзир. Ни чињеница да су делови тих народа (и цели народи), у одређеном времену, говорили језиком који није у сродству с њиховим данашњим језиком (на пример, Немци у северном и источном делу државе, говорили су, до 19. столећа, варијантом словенског језика). Ако узмемо у обзир - да језик опредељује националну припадност, онда данашњи Немци нису истог националног, или расног порекла – јер, не тако давно, преци две групе су говорили различите језике, па нису припадали истој нацији.

Да би ова европска енигма о језицима и нацијама била јаснија, узећемо хипотетичан пример преласка народа с једног језика на други. Тако, ако би било који европски народ одлучио (или био присиљен) да користи језик неког од афричких племена, не значи да би тај европски народ (због новог језика) био уврштен у Африканце. Јер, расно не припада Африканцима. Овај очигледан пример, да нација (и раса) не прати (обавезно) одређену врсту (савременог) језика, приморава нас - да преиспитамо чистоту данашњих европских група народа: Романе, Германе и Словене. У нашем случају, ако су преци данашњих Румуна говорили српским (словенским) језиком, по којем правилу су могли да буду уврштени у романску групу народа? Ако је тако нешто немогуће (мењање етникума) на примеру кад европски народ преузима афрички језик, зашто је то могуће кад словенски народ преузима романски језик?

У Европи су народи били приморавани (државном присилом и ауторитетом цркве), да се одричу свог језика и да прихватају туђи – па су сматрани другим народом. Стварање “румунске нације“ и „молдавске нације“, условљено је:

1. променом језика - говорили су српским, а онда им је наметнут језик створен мешавином српског и латинског и
2. прећуткивањем да у античким и средњевековним документима пише, да су становници данашње Румуније и Молдавије – Словенски Дачани, или Дачки Словени.

ЈЕЗИК ДАЧАНА

Римска и византијска (грчка) државна документа обилују подацима о Дачанима. Песници, историчари и хроничари Рима и Византије су, такође, оставили податке о Дачанима. Никома од њих није падало на памет - да нас уверава, да су антички или средњевековни становници Румуније и Молдавије били сродни Римљанима, или Латинима. Било би бесмислено тако нешто и претпоставити, јер је румунска територија удаљена од Апенинског полуострва, па то није омогућавало сродност Дачана и Римљана. Римљани су освојили Дакију у првом веку после Христа. Захваљујући римском песнику Овидију, знамо да латински и дачки језик нису имали додирне тачке. Овидије је прогнан из Рима на румунску црноморску обалу. Није оставио одређеније (данас разумљиве) податке о домородачком народу, али је обавестио, да му језик Римљани не разумеју. Он не зове народ у данашњој Румунији Дачанима, него Гетима, Сарматима, Понтима и Трачанима (данас знамо да су се та имена односила на Словене). У историји, познати Баварски Географ, такође, зове Словенима ове групе народа: Готи (Гети), Сораби, Скити, па потврђује, да је разумљиво што Овидије није разумео словенски (српски) језик Гота и Скита (Проф. др Реља Новаковић: Карпатски и Ликијски Срби, ИПА "Мирослав", Београд, 1997, стр. 36). Погледајмо Овидијево сведочење о језику на румунској обали Црног мора, у писму пријатељу:

„Ја, римски песник – опростите музе! Врло често сам присиљен да говорим сарматски... Око себе чујем да се говори готово само скитски и трачки и чини ми се да могу да пишем на гетски начин. Веруј ми, бојим се да не читаш у моме рукопису понтске речи, помешане с латинским“ (Овидије: Тужалке, V, 12, 55,56, 58).

Видимо да, у првом столећу Нове ере, језик на територији данашње Румуније не припада групи латинских језика. Ако следимо правила при примању хришћанства – кад је у питању Патријаршија у Цариграду, знамо да су народи покрштавани на свом језику. Руси су покрштени на руском, Грузијци на грузијском, Јермени на јерменском, Грци на грчком, Арапи на арапском језику, итд. Становници данашње Румуније и Молдавије су покрштени на српском језику. Није могуће да је неки изузетак у питању, па да ово становништво не буде покрштено на свом језику, него на страном – српском. Да то није био њихов језик, не би се одржао у цркви и државној администрацији кроз Средњи век, а у неким црквама Румуније и Молдавије и до данас. Српски језик се одржао, мада ова територија, тада, није припадала околним словенским државама:

Србији, Русији, Бугарској. Све до средине 18. столећа, Српска православна црква штампа књиге и за становнике Румуније и, нема спора, да то чини на тадашњем српском језику и ћириличном азбуком. О томе пише проф. Вера Милосављевић:

“Када је половином 18. века, у Венецији, поново дозвољено штампање књига за потребе народа у Босни, Србији, Бугарској и Влашкој, и то на 'њиховим дијалектима' и 'илирским словима' (дакле ћирилицом), штампару, који је био Грк, постављен је услов да за слагаче и остало техничко особље, може ангажовати само млетачке поданике. Српским монасима, дакле, није више дозвољено да у Венецији сами штампају своје књиге“ (Вера Милосављевић: Чуvari имена, ИПА "Мирослав", Београд, 2004, стр. 227).

Пишући о српској средњовековној књижевности, проф. Вера Милосављевић нас обавештава, да је у Југославији плански рађено на њеном сужавању. Тадашње српске књиге су називане: србуљама, јер су писане на српском језику (српском), али тај назив није познат у југословенском образовном систему и литератури. Србуље су прогањане, а сачувана дела су вештачки дељена у две групе – да би се приказао мањи фонд српске средњовековне књижевности. То је чињено тако што су нека дела (мада су сва писана српским језиком) означена скраћеницом "Ср", а друга "Ћр". Само она прва су носила ознаку српске књижевности, а ова друга су означавана као ћирилична књижевност, јер су се ћирилицом служили и Руси, и Бугари, и Румуни, и Молдавци, па су дела с ознаком "Ћр" могла припадати и књижевностима тих народа. Тиме се постигло то, да књиге штампане на српском језику у градовима Румуније и Молдавије нису ушле у српску књижевност. Оваквим поступком, није само осиромашена српска књижевност, него је скривена и чињеница, да је становништво Румуније и Молдавије имало средњовековну књижевност на српском језику. Проф. В. Милосављевић то објашњава овако, коментаришући Каталог (о србуљама од 15. до 17. столећа) Библиотеке Матице српске:

„Стриктно одређујући које су књиге у Каталогу српске, а које нису, дошли су до неких решења која нису најсрећнија. Ни овај Каталог није избегао неке странпутице, којима се и до сада ишло у одређивању корпуса српске књиге. Појам српске књиге је знатно шири од појма србуља. Било је разлога, да се он уведе само ако се желело, да се обухвати шири садржај од оног који стаје у појам србуља. То се није десило. Појам српска књига, чија дефиниција овде није дата, употребљен је на такав начин, да је њиме сужен обухват грађе, па ту ознаку нису понеле чак ни све србуље из ове збирке. Ниједна књига из штампарија у Трговишту, Дугом Пољу, Брашову и Сас Себешу, у данашњој Румунији, није понела ознаку 'Ср'. Као српске књиге, нису означена ни она издања црквених књига за припаднике западне цркве, које су писане српским језиком и ћирилицом, а штампане су у Трнави (Словачка), у Риму и Венецији“ (Исто, стр. 229.).

Вера Милосављевић појашњава, да ће књиге на српском језику, писане у Румунији, оваквом небригом савремених српских интелектуалаца, бити изгубљене, јер нико неће тражити српска дела под ознаком „Ћр“ (ћирилична), а поготово не она под ознаком „Рм“ (румунска), јер су србуље (на српском језику), писане на територији Румуније, несрпски означаване - „Рм“:

„Без транскрипције у опису, остале су књиге из штампарија с територије данашње Румуније (Брашов, Дуго Поље, Сас Себеш, Трговиште). Све су се оне нашле у групи с ознаком 'Ћр', што значи да ниједна од њих није српска. Код неких од њих, у ранијим сигнатурама (до 1986), стајала је ознака 'Рм', што је значило румунска књига. А кад се то тако означи у библиотеци, ко ће онда кренути да испод те сигнатуре тражи србуље? Поготово ако се зна да су од половине 17. века штампане књиге и на румунском језику, такође, ћирилицом“ (Исто, стр. 235).

Проф. Вера Милосављевић нас упознаје, да се на румунском кнежевском двору говорило српски у 17. столећу, а да је Стојан Новаковић (19. век) препознавао српску књижевност у Румунији. Она то наводи у критици Матичиног „Каталога“:

„Овде лежи и највећа загонетка овог Каталога. Да ли су и које су међу овим књигама – које нису означене ни као српске, ни као књиге на руском језику – србуље? За једну од њих, још Стојан Новаковић, а после и други аутори, установили су - да је права србуља. То је Триод цветни или Пентикостар – штампан у Трговишту (Румунија) 1648-1649. године, свакако једна од последњих, ако не и последње издање, права лабудова песма србуљске црквене књиге. По милости влашке књегине Јелене, штампао га је Јован Светогорац, родом из Каменграда у Босни, пострижник манастира Гомионица... И ова књига је, у ранијој сигнатури у Библиотеци Матице српске у Новом Саду, била означена с 'Рм'“ (Исто, стр. 235-236).

Неопростиво је што су српски интелектуалци, па и академици, истрајавали на томе - да ова српска дела припишу књижевности на румунском језику?! Пошто нам је, у тако нешто, тешко поверовати, проф. Вера Милосављевић отклања сваку сумњу:

„Црквене словенске књиге из старих штампарија с тла данашње Румуније у литератури, обично се зову влашке. Тако их је звао и Љубомир Стојановић у Каталогу рукописа и старих штампаних књига Народне библиотеке у Београду из 1903. године. Тако их назива Дејан Медаковић у Хиландарском каталогу (1978). Али, исти Стојановић, у својим Старим српским записима и натписима, донео је поговоре из ових књига – као старе српске текстове. Може ли се у овом заплету око влашких књига тражити одговор - зашто је број србуља у овом Каталогу остао неутврђен и неозначен? Можда и може, али не би требало. Нема разлога да књиге, рукописне и

штампане, које су у своје време, у рукама митрополита Кипријана, митрополита Максима и других духовника и верника, одиграле помирителску и просветитељску улогу у православном свету, икада буду камен спотицања између српске и румунске књиге и културе“.

За разлику од српских истраживача, Хрват Јосип Бадалић је написао, да је румунска књижевност до краја 16. столећа писана на српском језику. Наравно, Бадалић не каже дословно да је то „српска“, него „јужнословенска“. Бадалић сведочи, да је у румунској и молдавској средњовековној књижевности коришћен српски (Исто, стр. 239):

„Бадалић је у својој библиографији забележио две књиге из 16. века, штампане на територији данашње Румуније, а налазе се и у овој збирци. Код Бадалића, међутим, у посебном додатку, донесена су сва влашка ћирилична издања од првих Макаријевих књига до краја 16. века (укупно 34). Бадалић је образложио свој поступак овако: иако су румунски библиографи, сасвим разумљиво, ова издања укључили у своју националну библиографију, она и по језику и по графичко-техничким обележјима припадају јужнословенском културном кругу и у оквиру књига источне цркве чине заједничку целину. Када Јосип Бадалић недвосмислено нагласи јужнословенски карактер, онда је, у овом случају, реч о југословенском оквиру за садржај - који је српски“.

Старе румунске цркве и данас су с фрескама и иконама на српском језику. Почети коришћења новог румунског језика у литератури нису забележени пре 16. столећа. То пише у енциклопедијској одредници о румунском језику.

Да не бисмо помислили, да је румунски језик постојао пре 16. столећа, погледаћемо енциклопедијску одредницу о њему. Неспорно је - румунски језик није природан и није настао на тлу данашње Румуније. Донесен је из Рима и наметнут је становништву - државном присилом Римске Империје. Становништво никад није научило наметнути латински језик, али је у свој (српски) језик уносило латинске речи. Те су се туђице, временом, умножавале. Касније су румунски филолози давали предност туђицама из латинског и уносили нове из романских језика. Тако је скован румунски језик (и молдавски). Основа му није био чисти латински језик, него искварени – језик којим су говорили странци у Риму:

„Румунски језик се развио из латинског, претежно вулгарног језика римских провинција Дакије, Мезије и Тракије, чије је становништво (Трачани, Илири и други) помешано с људством бројних римских посада, с колонима, депортирцима, итд, било, за време Царства романизирано... Најстарији документ румунског језика је једно писмо бојара Неакшула из 1521. године. У 16. столећу, појављују се, у оквиру реформацијских настојања, пријеводи црквених текстова са словенског на румунски језик. Прва румунска штампана књига је из 1544, али није сачувана. Између 1559. и 1581, појављују се у Брашови протестанска издања црквених књига. За установљење

дакорумунског дијалекта за књижевни језик било је значајно издање Библије 1688. г. Румуни су, до 19. столећа, употрељавали ћирилицу, с властитим знацима 'Ц' и 'Ц', који су преузети у модерну српску ћирилицу. Молдавска варијанта румунског језика и данас користи ћирилицу“ (Енциклопедија Лексикографског завода, Загреб, 1956) .

Стварање језика, на основу латинског, уобичајено је у Европи. Тако су створени европски језици (осим словенских и грчког). Стварање француског језика:

„Припада групи романских језика, који су настали из латинског. Развој француског језика из латинског до данашњег модерног, вршио се у више етапа. Римски легионари, који су у Галију дошли већ у другом столећу Старе ере, говорили су вулгарним латинским језиком, тј. слободним говорним језиком, а не књижевним, писаним по правилима класичне латинске граматике“ (Исто).

У српско (словенско) порекло Румуна, поверовао је Сава Текелија, један од најобразованијих људи у Аустријском Царству на размеђи 18. и 19. столећа. О томе је објавио чланак и књигу 1823. Књигу му је штампао на немачком језику у Халеу реформатор српског језика, Вук Стефановић Караџић. Била је с изазовним насловом: Доказ да Власи нису римљанског порекла (Вук Ст. Караџић: Етнографски списи, "Просвета", Београд, 1972, стр. 519). Мада је наишао на критику и српских и румунских интелектуалаца, Текелија је остао при свом закључку и 1827. је штампао друго допуњено издање – на немачком и румунском језику. Према преводу књижевника Стевана Бугарског из Темишвара, наслов књиге је: Доказивање да Власи нису римског порекла и оно не произилази из њиховог талијанско-словенског језика. Са више доказа обogaћено и на влашки језик преведено од Саве Текелије. Против Текелијиног закључка, написали су по књигу румунски књижевници Дамаскин Божинка и Ефтимије Мургу. Српски критичари у 19. столећу су, такође, критиковали Саву Текелију. Нису регистровали ово његово дело у каталозима. О њему је негативно писао и историчар Јован Радонић (Вера Милосављевић: Сава Текелија и српска мисао – прва књига, ИПА "Мирослав", Београд, 1998, стр. 48 – 50).

Љути на Текелију, што је за Дачане рекао да су Срби (и што је предвидео да је хрватски илирски покрет у Аустрији антисрпски), против Текелије ће писати, између осталих, Јован Скерлић и Александар Форишковић. Књижевни критичар Јован Скерлић ће омаловажити све што је Текелија написао „... да ли то спада у књижевност...“, а Форишковић ће (1966), за Текелију, рећи да је из нижег сталежа, мада је Текелија, по мајци, био племић из средњевековне Србије, а мађарски племић – у четвртном колону:

„Док се коцкице мозаика претежно слажу, израста пред нама фигура центрија, који се из петних жила упиње да премости јаз који је владао између шљахте и магната, те да се, ако не за стално, а оно барем привремено, задржи у великашкој средини – како би и на његову шљиварску одору пало понешто од велмошког сјаја и

господства“ (Исто).

Сава Текелија није био уврштен у српску књижевност и о њему се учило само као о добротвору и оснивачу Матице српске. Негативна оцена уважаваног критичара с краја 19. и почетка 20. столећа, Јована Скерлића, била је пресудна за такву одлуку.

А дело умног Текелије о Дачанима, као српском (словенском) античком и средњовековном племену, требало се (морало) изучавати - и у историји, и у филологији, и у књижевности свих словенских држава!

Географски називи у Румунији су на српском језику Географска имена, на сваком подручју, потичу из језика староседелаца. То је непобитна чињеница, а она у Румунији су увек из српског, с тим што су многа скрвнављена латинским додацима, или преводима на неки појам из романских језика. Зато је Сава Текелија правилно приметио, да је румунски језик склоп српских и латинских речи. А да су, рецимо, географска имена појмови из српског језика - мало оскрвнављени латинизмом, можемо се уверити на имену једног од најпривлачнијих румунских излетишта у Карпатима – Изворул Рече. Нема спора, да се то место некад звало „Извор Хладни“, или „Хладни Извор“. Српска реч „извор“ је дограђена латинским наставком „ул“ и она одзвања као несрпска, или несловенска. Професор др Реља Новаковић је посебну пажњу посветио географским називима у данашњој Румунији. Користио је најстарије географске карте и записе античких и средњовековних историчара и хроничара. Налази, да су се Карпати у Средњем веку звали „Montes Serrogum“, или „Serorum montes“, што је значило „Српске планине“. Уверава да се то не би могло десити, да су Срби само прешли Карпате на путу до Балкана – пролазници не остављају географска имена. Др Новаковић је нашао стотине српских географских имена у Румунији, од којих ћемо неке навести: Андра, Бригадир, Будисав, Браниште, Букова, Бока, Циганиа, Червени, Доброта, Деса, Добра, Гура Падина, Градиштеа, Гола, Голиа, Гоставац, Икона, Искрени, Изворул де Жос, Козиа, Кула, Крива, Красна, Ливадеа, Липовану, Липиа, Матица, Марица, Мика, Мура, Новаци, Окна, Орли, Одаја, Поповић, Паланка, Погана, Пипери, Рудо, Раковица, Ракита, Радован, Сербанешти, Срби, Селенце, Стојна, Сара, Сухоја, Слатина, Тиса, Троица, Таја, Трговиште, Теслиа, Уб, Вајда, Веде, Занога, Загор, Злата, Жилава, итд (Др проф. Реља Новаковић, Карпатски и ликијски Срби, ИПА "Мирослав", Београд, 1997, стр.159-163).

Румунски филолози су издвојили нешто више од 100 речи, па за њих кажу да су из дачког језика – који, по њима, није словенски (српски). То је мало вероватно. Јер, да је постојао несловенски језик, онда би у данашњем румунском језику било тих 25% несловенских речи - колико има српских.

ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ О ДАЧАНИМА

Савремени француски историчар, Френсис Конт, као и остали историчари, пише да су Словени стигли из прапостојбине на Дунав и Балкан у 6. и 7. столећу, али не објашњава зашто су Римљани писали да су Словени живели на Балкану и у Румунији (уз Црно море) у првим вековима Нове ере. Погледајмо то и у његовој књизи:

„Током првих столећа нове ере, Римљани сведоче о додирима (непосредним и посредним) са Словенима на источним границама Царства; од Северног до Црног мора, од Германије до Тракије, дуж целог Дунава“ (Френсис Конт, Словени, Београд, "Филип Вишњић", 1986). Јасно, ако су Словени живели дуж целог Дунава, онда је овде реч о данашњој Румунији, кроз коју Дунав протиче у већој дужини, него и у једној другој земљи. Овај римски документ сведочи, да су Дачани једно од словенских (српских) племена.

И проф. др Реља Новаковић, пишући о грађанском рату у Византији, у 4. столећу после Христа, цитира стара документа о територији Румуније, где су, у 4. столећу, живели Срби. Реч је о грађанском рату у Источном Римском Царству (Византији). У опису борби између цара Ликинија и цара Константина Великог, становници данашње Румуније се спомињу као Срби и као присталице цара Ликинија. Мајеров лексикон из 1905. године (Mayers Konversations Lexikon) за Ликинија каже - да је био „Дачанин из нижег сталежа“ (Др. проф. Реља Новаковић Србин римски цар, ИПА "Мирослав", Београд, 1999, стр. 48).

Потврду о Румунији као српској (словенској) земљи, оставио је, несмотрено, и аустријски историчар Константин Јиречек, задужен (од аустријских власти) да својим делом докаже сеобу Словена из руских степа на Балкан и Средњу Европу. Омакла му се истина (у само две реченице) – кад говори о 6. столећу после Христа и о античким становницима Балкана:

- 1) „Стога се хтело забавити Словене у њиховој рођеној земљи, у данашњој Влашкој“ (Константин Јиречек, Историја Срба, Прва књига, ИРА "Просвета", 1988, стр. 50) и
- 2) „Од јужних племена, знатни беху Дасарети у планинском крају, све до Охридског језера, а поред њих Птоломејеви Албани – са вароши Албанопољ... (Исто, стр. 10)“

О словенској Влашкој је све јасно, а скоро и о словенском Балкану. Јер, да Срби (Словени) нису живели на његовом југу у античко доба, онда овај град, у том пределу (Албанопољ), не би могао имати словенску (српску) реч у свом називу – "поље". Тако се изговарало име споменутог града, мада већина историчара и лингвиста тврди, да то „поље“ долази од грчке речи „полис“ – што значи „град“ или „град државу“. Но, Срби (Словени) су то, непромењено, изговарали као „поље“ – и у случају осталих насеља на Балкану, у Румунији, Молдавији, Придњестровљу, Русији: Скоп'ље, Севастопољ', Јенопоље, Вр'поље, Прокуп'ље, Константинопољ', Пријепоље, Трипоље, Ускоп'ље (уско поље)...

Српски историчар Ћоровић прећуткује Словене у Румунији.

О народу на данашњем подручју Румуније, у време Византије, детаљно је писао српски историчар, др Владимир Ћоровић. У питању су византијски ратови од 6. до 9. столећа против Обра и Словена. Ћоровић не налази о Румунима ни речи у тадашњим грчким документима. А кад та документа спомињу Дачане (по званичној историји несловенске претке Румуна), онда их обележавају као „словенске Дачане“, али се др Ћоровић не осврће на ову чињеницу. Ваљда, под утиском званичне историје, да Румунија не може бити прапостојбина Словена, он не коментарише византијске записе - да су Дачани Словени (Владимир Ћоровић, Историја Срба, Ниш "ЗОГРАФ", 2001, видети стране: 19, 23, 25 и 26). Др Ћоровић овако описује тадашње прилике на тлу Румуније: „Византијска војска, пуна неповерења према новом врховном заповеднику, није хтела сад да продире дубље у опасне словенске крајеве и да уопште остаје на левој обали Дунава“ (Исто, стр. 26).

Да су, рецимо, Дачани (преци данашњих Румуна) били нешто друго, а не Словени, не би се њихове земље могле обележавати као „словенски крајеви“.

Пишући о 6. и 7. столећу, српски историчар, др Ћоровић, наводи значајан запис византијског цара Лава: Тактика и извод из њега о Словенима у Румунији:

„У Тактици цара Лава, то се место јасније означава: да је њихова (словенска, СЈ) земља с оне стране Дунава“.

И као што то бива, ова византијска тврдња, да је на левој обали Дунава словенска земља, не слаже се с тврдњама у званичној историји, да су Словени само пролазили Влашком (Румунијом), па др Ћоровић додаје (помажући званичну историју) да су ту Словени „на туђем тлу“ (Исто, стр. 19).

Овај кратки коментар, да Влашка (Румунија) није словенска земља, демантовао је сам др Ћоровић - у истој књизи. О борби Византинаца и Словена у Румунији, пише да је то земља Словена – „дачанских Словена“. Погледајмо:

„Приск је, после првог успеха, наставио ратовање. Његове чете иду за Словенима – дубоко у њихову унутрашњост у данашњој Влашкој. Словени се повлаче у околне шуме и ритове, где су намеравали навући непријатељску војску, невешту том терену, и сасвим је сатрати... Цар је желео, да сва та акција не остане на половним мерама и стога нареди, да војска презими на словенском подручју, како би одмах с пролећа могла почети поново чишћење и леве обале Дунава“.

Како се види, нема спомена да су Словени у Влашкој на „туђој земљи“, како је претходно тврдио др В. Ћоровић. Ту своју тврдњу ће оповрћи и у опису ових битака пошто су се у њих умешали и Обри:

„Јасно је, према томе, ма колико, иначе, вести биле нејасне, да су словенска насеља, и то не само она на западу, око Саве, него и она у Дакији, била у извесној мери зависна од Обра; само су ова источна, због удаљености од главних обријских средишта на подручју између Дунава и Тисе, била умногом слободнија. Приметили смо, уосталом, већ раније да је каган баш тим дачким Словенима слао посланства са захтевом да му плаћају данак и да их је, када су они одбијали, присиљавао на то“ (Исто, стр. 23).

Да је Румунија била заиста исконска словенска (српска) земља, др Ђоровић то не може да прикрије, јер мора да се користи византијским подацима, а у њима пише:

„Обри су, према томе, сматрали себе господарима подручја на којем су живели Словени и понашали су се, у тај мах, као позвани да узму на себе дужност њихових заштитника... Каган је жртвовао источне, дачке Словене, дозвољавајући Ромејима да у борби против њих могу прелазити Дунав“ (Исто, стр. 25-26).

Ево још једне потврде да, на данашњој територији Румуније, није било другог становништва осим словенског (српског):

„Словени су, вероватно, пребегавали и прелазили на византијско подручје још и зато да би избегли суровости обријске власти, која је била врло тешка“ (Исто, стр. 29).

Овде је најзанимљивије то што историчари не објашњавају откуд у византијским документима тврдња да су Дачани - Словени. Они ту етничку одредницу преписују у своја дела, али је не објашњавају. Тврде (супротно том податку), да су Словени само прешли преко данашње Румуније, а да су Дачани остали у њој, док су се Словени населили на Балкану. А то што у документима пише, да су и Дачани словенско племе - као да се не тиче југословенских историчара.

Историчари се нису бавили ни одгонетањем имена "Власи", па данас групе становника у Србији под тим именом сматрају националном мањином у односу на српску нацију! Мало која је реч била везана за српски етникум као реч "Власи". Историчари су бежали од те одреднице за Србе, па су "Влахе" претварали и у „влахе“ – подвлачећи да је то назив за сточаре у средњовековној Србији. Има ту неке оправданости, јер је српски (словенски) бог Волох (Влах) био заштитник пастира. Али, историчари не објашњавају тако једноставну чињеницу – сваки Србин сточар је под заштитом бога Влаха (Волоха, Волоса, итд), а сточарство је било најраспрострањенија привредна грана у преиндустријском добу.

Европски народи су Србе звали Власима – тако често као и Илирима, Рашанима, или, како су то најчешће чинили Мађари – Рацима.

Аустрија је (1630), живот и организацију Срба у Војној Крајини, регулисала Влашким уставом (Српским уставом) – на латинском:

Statuta Valahorum.

Да су Аустријанци Влахе сматрали за Србе, посебно ако су се још служили српским језиком, сведочи саветник аустријске царице Марије Терезије (18. столеће) Јохан Христиф барон Бартенштајн (Јохан Христиф барон Бартенштајн: Кратак извештај о стању расејаног многобројног Илирског народа по Царским и Краљевским наследничким земљама, Штампарија Јерменског манастира, Беч, 1866). Аустријски гроф Бартенштајн пише и о Србима у данашњој Трансилванији, у Румунији, или Ердељу – како овај крај зову Мађари. По царичином саветнику, овде су средином 18. столећа живели само Срби – без Мађара и Румуна. Говорили су српским језиком. Он те Србе зове Власима и каже да су већина православни, а део је признао папу за поглавара – поунијатио се, или, како Бартенштајн пише, они су „сједињени“ (с Римокатоличком црквом).

Укратко, Бартенштајн наводи податке о становништву Трансилваније из пореских књига и каже, да је ту 135.000 пореских домаћинстава, од којих су 85.000 православни Срби. С обзиром да су тада породице биле бројније, него данас, а да је становништво било малобројније у 18. столећу, него у двадесетом, можемо само претпоставити колико је Срба било у тих 135.000 домаћинстава (Исто, стр. 15, 18, 19, 43, 45, 47, XXIII).

Нажалост, данас се потомци тих становника у Трансилванији убрајају у Мађаре – говоре мађарски и сви су католици. Њих је два милиона и имају политички захтев за аутономијом у Румунији. Занимљиво је, да ти Срби нису асимиловани у Румуне, него у Мађаре. Одлуку о томе је донео Ватикан и Аустрија у 18. столећу, вероватно да би повећали становништво с римокатоличком вером, јер да су их порумунили – имали би, иако не Србе, ипак, незгодно православно становништво. И оно би ометало – римокатоличко ширење ка Украјини, Белорусији, Јерменији, Грузији и Русији.

ЈУРИСДИКЦИЈА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ - ДО 1864. и 1919.

Дачани (Румуни и Молдавци) су покрштени на српском језику, јер у време прихватања Хришћанства у Византији (од 4. столећа), није било румунског језика и његове молдавске варијанте. У ове две покрајине, исповедана је вера на српском језику до средине 19. столећа, кад је Српска православна црква имала надлежност над православним црквама у Румунији. О томе је писао историчар Љубивоје Церовић, истраживач историје Срба у Војној Крајини - у Аустрији. Описује издвајање Румуна из Српске православне цркве и успостављање Румунске православне цркве:

„На основама привилегија из 1690. године (Срба у Хабсбуршкој Монархији /Аустрији/, објављене 1630, СЈ), Патријарх Српски, Арсеније Трећи Чарнојевић, приступио је реорганизацији Српске

православне цркве у Хабсбуршкој Монархији (Аустрији), под чијом су се ингеренцијом налазили, осим Срба, и Румуни, Грци и Цинцари. До 1706. године, седиште Патријарха се налазило у Сентандреји, у Мађарској. После избора првог Митрополита Исаије Таковића, 1708, седиште Митрополије је премештено у Крушедол, да би се, од 1713. до 1919, седиште налазило у Карловцима (Сремским Карловцима, СЈ). Другом половином 18. века, Карловачка митрополија је захватала подручје од Јадрана до Буковине, од Саве и Дунава до Горње Угарске. У њеним оквирима су се налазиле епархије: Горњекарловачка, Пакрачка, Сремска (архидијецеза), Бачка, Будимска, Арадска, Темишварска, Вршачка, Ердељска и Буковинска. Борба Румуна за националну еманципацију се оогледала и кроз настојања румунске јерархије, да се издвоји из састава Карловачке митрополије. Ова борба је достигла кулминацију 1848. године, када је Румунска православна црква прокламовала издавајање из састава Карловачке митрополије, што тада није било остварено. То је учињено тек царским декретом 1864. године, када се румунска Сибињска митрополија издвојила из састава српске Карловачке митрополије. Царским рескриптом из 1868, дошло је до поделе парохија и манастира, што је довело до многих неспоразума између двеју цркава. Када је остварено коначно раздвајање цркава, наступио је период сарадње међу Србима и Румунима. Неколико епархија Карловачке митрополије, у целини или делимично, налазило се на тлу данашње Румуније (после поделе, СЈ):

Темишварска епархија је захватала северни Банат, према Моришу, Тиси и Ердељу. Она се први пут помиње 1608. године, у време владавине Турака. После њиховога истеривања и укључивања Баната у састав Аустрије, све до 1919, Темишварска епархија се налазила у саставу српске Карловачке митрополије. После укључивања већих делова Темишварске и Вршачке епархије у састав Краљевине Румуније, успостављена је данашња Темишварска епархија, чије се ингеренције односе на све српске православне црквене општине у Румунији.

Вршачка епархија је захватала Јужни Банат. Први помен ове епархије је из времена Банатског устанка 1594. После истеривања Турака и успостављања аустријске власти 1718. године, седиште епархије се налазило у Карансебешу, а од 1741. до 1919, у Вршцу. Ова Епархија се увек налазила у саставу Карловачке митрополије. Приликом раздвајања цркава, 1864, из састава Вршачке епархије је издвојен источни део, који је, као Карансебешка епархија, укључен у састав Сибињске митрополије. Делови Вршачке епархије, који су се 1919. нашли у Румунији, прикључени су Темишварској епархији.

Арадска епархија је имала надлежност на подручју северно од Мориша и у Кришани, односно Покришју. Настављала је традиције Јенопољске епархије из времена пре доласка Турака. Обновљена је као Јенопољско-арадска епархија после Велике сеобе 1690. године. До 1864, налазила се у саставу Карловачке митрополије, да би се, после раздвајања српског и румунског дела, нашла у саставу

Сибинске митрополије.

Ердељска епархија је била у саставу српске Карловачке митрополије од 1716. до раздвајања црква.

Буковинска епархија се, такође, налазила у саставу српске Карловачке митрополије.

Ердељска и Буковинска епархија су биле у Карловачкој митрополији и, заједно са Арадском и Карансебешком епархијом, укључене су у састав румунске Сибинске митрополије – 1864. године“ (Проф. др Љубивоје Церовић: „Срби у Румунији од раног Средњег века до данашњег времена“, Београд, Министарство Републике Србије за везе са Србима изван Србије“, 1997, стр. 34-37).

